

Laksatif-Purgatif
Antidiyaretik
Emetik
Antiemetik ilaçlar

Dr. Öğr. Üyesi Soner METE

Sunum İçeriđi

- Laksatif ve Purgatif İlaçlar
 - Sınıfandırılması
 - Endikasyonları
- Antidiyaretik İlaçlar
 - Diyare oluşturan etkenler
- Emetik ve Antiemetik İlaçlar

Laksatif ve Purgatif İlaçlar

- **Laksatifler**, feçesin (dışkıının) yumuşamasını sağlayan dolayısıyla defekasyon sırasında atılımını kolaylaştıran ilaçlardır
- **Purgatifler** (müshiller) ise; feçesin sulu hâlde kalmasını sağlayan istem dışı olarak hızlı bir şekilde atılmasını ve kalın barsağın boşalmasını sağlayan ilaçlardır.
- ❖ Başka bir ifadeyle pürgatif etki, laksatif etkinin güçlü şekilde görülmesidir
- ❖ **Organizmada diyare (ishal)**; bağırsak hareketlerinin artmasından ziyade, bağırsak epitelindeki su ve elektrolit sirkülasyonunun bozulması sonucu oluşmaktadır
- ❖ **Konstipasyon (kabızlık)** oluşumuna neden olan etkenler
 - ❖ Yeme alışkanlıkları
 - Genellikle sebze ve meyveden fakir beslenenlerde, posalı ve lifli yiyecekler tüketmeyenlerde,
 - ❖ Hareketsiz yaşam tarzını benimseyenlerde,
 - ❖ Yeterli miktarda sıvı tüketmeyenlerde

Laksatif ve Purgatif İlaçlar

- ❖ Laksatif ve purgatiflerin uzun süre kullanılması,
 - Dehidratasyon,
 - Hipokalemi,
 - Hiponatremi
 - Hiperaldosteronizm
 - Vitamin eksikliğine yol açar.

Laksatif ve Purgatif İlaçların Sınıflandırılması

Yumuşatıcı laksatifler	Kitle Oluşturan laksatifler	Osmotik laksatif-purgatif	Stimülan laksatif-purgatif
<ul style="list-style-type: none">• Kaydırıcılar<ul style="list-style-type: none">• <u>Zeytin yağı</u>• Sıvı vazelin• Nemlendiriciler<ul style="list-style-type: none">• <u>Dokuzat sodyum</u>• Dokuzat potasyum• Yüzey gerilimini düşürerek etk(deterjan etki) gösterir	<ul style="list-style-type: none">• <u>Metil selüloz</u>• Agar(bir çeşit deniz yosunundan)• Kepek• Bağırsaklarda su tutup feçesin yumuşamasını sağlar	<ul style="list-style-type: none">• Tuz içeren osmotikler<ul style="list-style-type: none">• magnezyum tuzları• sodyum fosfatlar• Tuz içermeyen osmotikler<ul style="list-style-type: none">• <u>Gliserin</u>• Laktuloz• Sorbitol• Su tutarak feçesin sulu kalmasına neden olur	<ul style="list-style-type: none">• <u>Hint yağı</u>• Fenolftalein• Bağırsak motilitesini artırır ve itici kasları güçlendirir

Laksatif ve Purgatif İlaçlar

❖ Laksatif ve Purgatif İlaçların Endikasyonları

- Kronik konstipasyon hali
- Gebelik ve doğum sonrası konstipasyon hali
- İlaça bağlı konstipasyon
- İlaç ve besin zehirlenmesi gibi mide-bağırsak sisteminin hemen boşaltılması gereken durumlarda
- Hemoroid, anal fistül ve perianal abse gibi ağrılı defekasyona neden olan durumlarda
- Karın ve pelvis bölgesinde yapılacak radyolojik incelemeler, kolonoskopi veya cerrahi girişim yapılması gereken durumlarda
- Anevrizmalı hastalarda, operasyonlardan sonra hastanın ıkmamasının sakıncalı olduğu durumlarda
- Feçesin parazit kontrolü sırasında çabuk ve taze numune alınması gereken durumlarda

Antidiyaretik İlaçlar

- ❖ Feçesinin belirgin şekilde sıvılaşması ve defekasyon sıklığının artmasına **diyare (diare)** denir.
- ❖ Diyare oluşturan etkenler
 - Bağırsak florasının
 - ✓ Yabancı patojen mikroorganizmalar veya toksik maddelerle,
 - ✓ Enfeksiyon hastalıkları,
 - ✓ Mide, safra kesesi, pankreas fonksiyon bozuklukları
 - ✓ Psişik rahatsızlıklar ile değişmesi

Antidiyaretik ilaçlar

Spesifik antidiyaretikler

- Patojen mikroorganizmaların neden olduğu diyare vakalarında,
- Besinlerin içinde bulunan zehirler, ilaçlar, kimyasal maddeler, bağırsakta sindirim enzimlerinin azalması
- Safra asitlerinin miktarının artması gibi nedenlerle oluşan diyarelerde kullanılan ilaçlardır

Spesifik olmayan antidiyaretikler

Bu ilaçlar diyarenin semptomlarını azaltmak veya ortadan kaldırmak için kullanılır

Antidiyaretik İlaçlar

Antidiyaretik ilaçlar

Spesifik antidiyaretikler

mikrobik diyarelerde oral rehidratasyon sıvısı (ORS) verilir

- % 0,9'luk sodyum klorür çözeltisi
- % 5'lik dekstroz çözeltisi
- Laktatlı ringer

Spesifik olmayan antidiyaretikler

Bu ilaçlar diyarenin semptomlarını azaltmak veya ortadan kaldırmak için kullanılır

Opioidler:

Kalın bağırsak peristaltik hareketlerini inhibe eder

Loperamid
Difenoksilat

Parasempatolitik ilaçlar

Bağırsaklarda peristaltik hareketleri azaltarak etki yapar

Atropin
Skopolamin

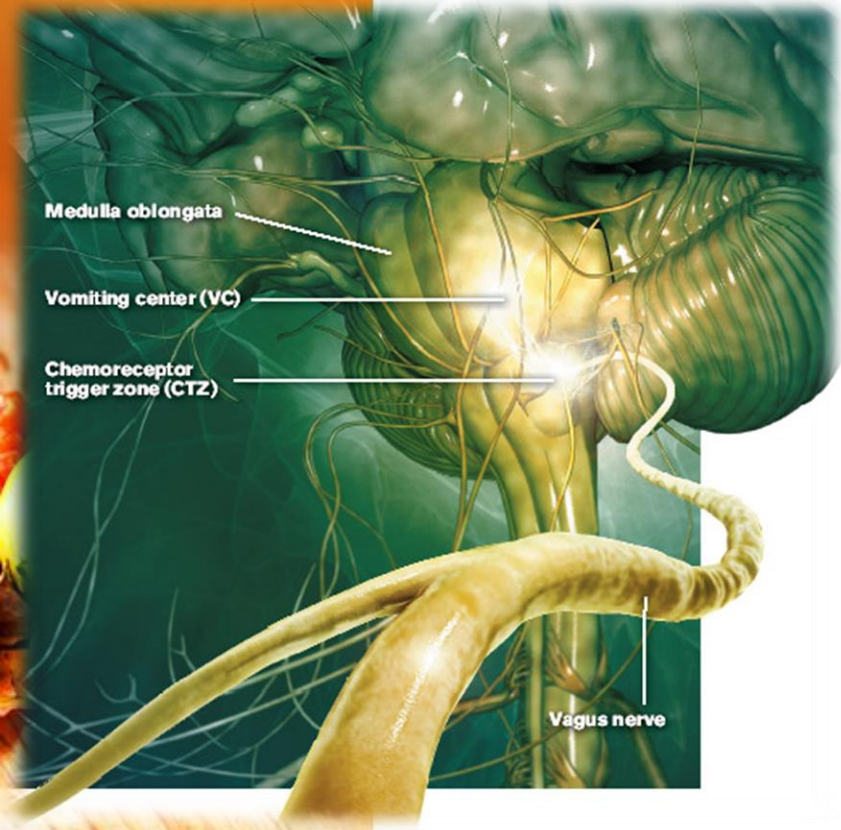
Adsorbanlar ve kitle oluşturan ilaçlar

bağırsaklarda ve midede bulunan toksik maddeleri adsorbe ederek feçesin kıvamını koyulaştırarak etki

Bizmut bileşikleri
Aktif Kömür

Emetik ve Antiemetik İlaçlar

- **Kusma**, başta gastrointestinal sistem olmak üzere çeşitli yerlerden gelen uyarılarla oluşan bir **refleks olaydır**. Bulantı ve kusmaya **emezis** denir.
- Kusmayı sağlayan ilaçlara **emetik**, önleyenlere **antiemetik ilaç** denir

Dolaşıma dışarıdan giren bazı ilaçlar ve toksik maddeler veya vücutta oluşan toksinler

medulla oblongata'da 4. ventrikül tabanındaki CTZ'yi (kemoreseptör trigger zone) uyarır

yakınındaki kusma merkezini stimüle ederek kusmaya yol açar

Emetik ve Antiemetik İlaçlar

- Mide bulantısı ve kusmayı *patolojik ve fizyolojik* birçok olay teşvik edebilir. Bunlar;

İlaç/tedavinin etkisi	Endokrin nedenler	Enfeksiyon nedenleri	Cerrahi işlemler	SSS Nedenleri
<ul style="list-style-type: none">• Kanser kemoterapisi• Opioidler• Nikotin• Antibiyotikler	<ul style="list-style-type: none">• Hamilelik	<ul style="list-style-type: none">• Gastroenterit• İçkulak yolu enfk.	<ul style="list-style-type: none">• Anestezikler• Analjezikler	<ul style="list-style-type: none">• Migren

Emetik İlaçlar

- Ağızdan alınan maddelerle oluşan **akut zehirlenmelerin** tedavisinde hastayı kusturmak için kullanılan ilaçlardır
- Kusmanın **kontrendike** olduğu durumlar;
 - ⊖ bilinçsiz hastalarda
 - ⊖ kimyasal yakıcı maddelerin içildiği durumlarda
 - ⊖ gebeliğin son aylarında
 - ⊖ kontrol edilemeyen hipertansiyonda
 - ⊖ 6 aydan küçük çocuklarda
 - ⊖ hidrokarbon zehirlenmesinde
 - ⊖ kalp hastalıklarında

Apomorfin

- dopamin antagonisti
- merkezi sinir sistemi depresyonuna yol açması nedeniyle etki gösterir
- subkütan olarak 0,1 mg/kg dozunda kullanılır

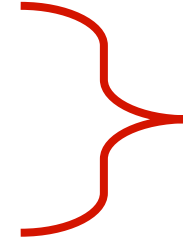
İpeka

- bitkisel bir ilaçtır
- yüksek dozlarda kusturucu etkiye sahip
- 6 aydan küçük çocuklarda kullanılması kontrendike

Antiemetik İlaçlar

- Antiemetikler kusmayı durduran ilaçlardır
- Kusmanın **endike** olduğu
 - çeşitli hastalıklar
 - zehirlenme
 - taşıt tutması
 - gebelik sırasında
 - antineoplastik ilaçlarla tedavi sonrası

Oluşan
sürekli
kusmada

Antiemetik İlaçlar

Antikolinergik

Antihistaminler

Dopamin antagonistleri

Glukokortikoidler

5HT3-reseptör (kusma refleksi uyaran) antagonistleri

Benzodiazepinler

Skopolamin

Difenhidramin
Promethazin

Metoklopramid
Haloperidol

Deksametazon

Ondansetron

Diazepam

-Taşıt tutması
- perioperatif durumlar

-Taşıt tutması
-iç kulak hastalığı
postoperatif ve hamilelik kusmaları

-Kanser kemoterapisi
-içkulak hastalığı
postoperatif dönemde

-Kanser kemoterapisinde

-Kanser kemoterapisi -
postoperatif dönemde

-
Antiemetik etkileri zayıftır

Gastrointestinal Sistemin Motilite Bozuklukları

Özefagusun (yemek borusu) Motilite (istemsiz hareket) Bozuklukları

- Nonkardiyak Göğüs Ağrısı
- Disfaji (yutma güçlüğü)
- **Tedavi:**
 - Nitratlar, kalsiyum kanal antagonistleri
 - neden olan hastalığın teşhis ve tedavisi
 - nazogastrik sonda veya gastrostomi tüpü

Midenin ve İnce Barsakların Motilite Bozuklukları

- Mide boşalmasının gecikmesi ile ilişkili bozukluklar, Gastroparezi
- **Tedavi:**
 - **Mide boşalmasını arttıran ilaçlar:** Metklopramid, betanekol
 - **Mide boşalmasını geciktiren ilaçlar:** Alüminyum hidroksit antiasitler, Kalsiyum kanal antagonistleri
 - **İnce barsak motilite bozukluklarında:** prokinetik ajanlar
 - **İnce barsakta aşırı bakteri çoğalması:** Başlangıçta sıvı, gıda ve vitaminler, antibiyotikler

Kolonun Motilite Bozuklukları

- İdiyopatik konstipasyon
 - **Tedavi**
 - Laksatif ilaçlar
- Kronik diyare
 - **Tedavi**
 - Antidiyaretik ilaçlar